

Posudek na bakalářskou práci

Název: Slovenská menšina v České republice a Spojených státech amerických

Autor: Zuzana Schmidtová

Fakulta humanitních studií UK, Praha 2009, 44 s.

Jako bakalářskou práci předložila Zuzana Schmidtová skromnou esej o slovenské menšině v ČR a USA. Více než o odborný text se jedná o žurnalisticky psanou reflexi na základě přečtených knih, internetových stránek a krátké ankety, jíž oslovila představitele slovenských spolků. Text tedy konstruuje jako prezentaci těchto informací doplněnou vlastními ad hoc formulovanými shrnutími, úvahami a doporučeními (např. s. 36 ř.16 a n.).

Esejistickému pojetí práce odpovídá nejen styl, ale také struktura a obsah práce. Celé ukotvení práce prezentuje na 2 stranách. Autorka čtenáři předkládá lapidární otázku. Zajímá ji rozdíl mezi slovenskou menšinou v ČR a USA, přičemž srozumitelně vysvětluje svoji volbu. Zároveň připojuje dva odstavce o užívání pojmů krajan, zahraniční Slovák, aby asi vysvětlila, jaká klíčová slova byla pro ni relevantní při získání a studiu pramenů. Koncepty a indikátory, na nichž chce daný problém zkoumat, autorka nikterak nerozvádí. Podobně nechává stranou i metody sběru dat, pouze ve výčtu představuje prameny, aniž by provedla jejich kritiku. U dotazníku pak v celé práci chybí představení koncepce dotazníku a způsob a strategie jeho distribuce.

Vlastní část – výkladová část práce se skládá ze čtyř částí. V první části autorka seznamuje čtenáře s historií vzniku slovenské menšiny v USA a ČR. Na základě literatury rýsuje hlavní trendy, které se do etablování a vývoje menšin na daných území promítly. V závěru kapitoly autorka provádí srovnání obou krajanských skupin. Podle mého názoru toto srovnání nereflexuje dostatečně kontext migračních proudů. Zároveň by bylo třeba odkázat na zdroje, když autorka tvrdí, že v USA docházelo k menší asimilaci než v ČR. Nicméně taková shrnutí odpovídají již výše uváděnému esejistickému pojetí práce.

Druhá část je věnována zejména prezentaci spolků, protože jak se v průběhu textu dozvídáme, jen a právě skrze spolkovou činnost, dokáže autorka porozumět stavu slovenské menšiny v ČR a v USA. Zde jsou na místě tři upozornění: 1. autorka nevyužila plně českou literaturu o slovenských spolcích (text v Sociologických studiích a bakalářské a magisterské práce na toto téma). 2. prezentaci situace v ČR a USA pojala odlišně, v prvním případě se snažila popsat existující spolky, v druhém případě preferovala trendy. 3. Ne zcela přesně představuje slovenské spolky v ČR. Zejména by nemělo docházet k opominutí že Listy vydává Klub slovenské kultury a také soubor Limbora existoval při Klubu již před rokem 1989. V rámci této kapitoly se také dozvídáme o vzdělávání v jazyce původu (chybí zmínka o ztroskotání plánu na slovenské gymnázium v Praze a o kurzech slovenštiny v rámci spolkové činnosti) a o slovenštině v masmédiích.

Třetí část pokládám za velice zajímavou. V první řadě představuje státní zdroje a objemy peněz, na jejichž základě je dotován institucionální život menšiny v ČR a USA. Podle mne by bylo zajímavé se na tuto otázku zaměřit více a provést analýzu veškerých zdrojů a interpretovat na co kdo má zájem poskytnout finanční podporu. V pojetí autorky je opět tato část práce esejisticky povrchní. Esejistické pojetí stvrzuje Schmidtová i rezignací na odkazy,

kde tento typ dat získala. V druhé řadě prezentuje aktivity slovenského státu, nechává je však bez přímější vazby na sledované krajanské skupiny.

Poslední, čtvrtá část práce se věnuje prezentaci názorů představitelů spolku. Vychází v tomto bodě z dotazníku, který má čtyři základní otázky. I zde je autorka konzistentní a zůstává věrná žurnalistickému stylu. Primárně hledá problematická místa, kontroverzní témata. Takovéto pojetí by např. v práci etnologické nebylo správné. Přesto se v této části i badatel z oboru etnologie může něco dozvědět. Vyzdvihla bych jednak postoj představitelů spolku k financování v ČR. Postoj, že zatímco slovenský stát je „dobrá mama“, ČR je „macecha“, lze pochopit z jejich hodnocení dotací. Od ČR peněz je čím dále tím méně, přičemž to neodpovídá. Je škoda, že autorka nepropojila toto konstatování s objektivními daty (s. 26, s.36) a ani zde nešla do interpretací. Dalším zajímavým zjištěním je stesk slovenských činovníků v USA, že současná vlna migrantů se do jejich spolkových aktivit buditelcky nezapojuje.

Závěr shrnuje autorčino poznání. V některých místech ukazuje, že autorka získala jistý nadhled, jež by mohl jít až k analytickým kategoriím. Přesto i zde se není schopna zbavit jednoznačných prohlášení, které mají právě jako v žurnalistice, stavět na znalosti čtenářů, nikoliv jejich znalost příliš problematizovat, natož bořit a restrukturovat. Jen tak si lze vysvětlit schématické provolání, že v USA jsou Slováci již v 6. generaci, jakoby tam byli jen oni. Autorka neví, kdo dnes vede menšinu v USA, ale ví, že migrace do tohoto státu je kontinuální, proto nemůže mást čtenáře takovou větou. Totéž ovšem platí o charakterizování slovenské menšiny v ČR. Navíc její věta o této krajanské skupině se zdá v příkrém rozporu s tezí, že tato skupina asimiluje (s.40).

Jak jsem již řekla na počátku svého posudku. Práce není odborným textem. Je esejí, zamyšlením se nad profilem a možnostmi institucionální podoby menšinového života Slováků v ČR a USA. Autorčiny úvahy jsou konfúzí informací, které si dohledala, a jejich atomizovaných predikcí.

Myslím, že by autorka měla dostat prostor k obhájení svého pojetí bakalářské práce a komisi vysvětlit její přínos. Z mého odborného hlediska bych ovšem práci nepřijala. Protože však práce má ve svém žánru ucelený tvar, připustila bych její hodnocení jako v krajním případě dobré.

V Praze 9.3. 2009

Dana Bittnerová